

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Denisy Šťastné

„Nenechaly se vyšachovat.

Příspěvek k tématu feminizace české scénografie 20. století“

Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická 2017, rkp., 200 s.

Disertační práce Denisy Šťastné vychází z její profesní činnosti, konkrétně z funkce vedoucí Oddělení sbírek a archivu Institutu umění – Divadelního ústavu v Praze. Jako spoluautorka se v roce 2008 účastnila realizace první genderově zaměřené výstavy českých scénografek *Proměny – Divadelní výtvarnice na přelomu tisíciletí*, která se setkala s příznivým ohlasem. Tento počín se stal jedním z hlavních inspiračních zdrojů pro badatelskou práci D. Šťastné a další publikace na sebe nenechaly dlouho čekat. Ke zkoumání české scénografie přispívá v současné době edice *Osobnosti české scénografie*, kterou kolegyně Šťastná založila a o niž zdárně pečuje. Její nejnovější prací bylo pak redigování obřímí obrazové monografie *Viktor Kronbauer: Divadelní fotografie*, která zejména z hlediska vizuality odhaluje cestu českého divadla od počátku osmdesátých let 20. století do současnosti.

Práce Denisy Šťastné zpracovává rozlehlé období více než jednoho století a tento odvážný záměr je jistě krokem riskantním. Autorčiným cílem bylo ovšem ukázat proces krystalizace české ženské scénografie od prvopočátku, kdy se divadelní výtvarnice vyskytovaly velmi sporadicky, až po současnost, kdy ženský přínos ve scénografii převládá. Tento posun ve formování a vnímání oboru lze skutečně prokázat jen v případě, kdy je téma nahlíženo globálně a v rámci relevantního časového období, které doktorandka rozvrhla. Přínosná a pro obor teorie a dějiny scénografie i pro historii genderu závažná práce se tak musela vyrovnávat s množstvím pramenů, jež nebylo možno prozkoumat do hloubky. I přesto se podařilo objevné materiály, např. dosud nepublikované kostýmní návrhy Zdenky Burghauserové pro inscenaci Gozziho *Turandot* z roku 1923, jimiž nedisponuje ani Archiv Národního divadla v Praze a které se nacházejí v Regionálním muzeu v Chrudimi.

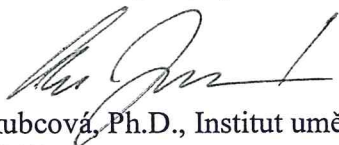
Všechny kapitoly (kromě úvodu a části věnované zakladatelkám ženské scénografie první poloviny 20. století) zahajuje autorka nástinem společenské situace ve vztahu k umění v daném období. Následuje analýza situace v oboru divadla a poté hlavní část kapitoly, tedy místo divadelních výtvarnic v této společenské a umělecké (divadelní, scénografické) situaci a charakteristika práce nejdůležitějších osobností ženské scénografie. Ne všechny kapitoly vykazují ve svých částech stejnou míru ponoru a fundovanosti (např. kapitola 2). Místy se vyskytují poněkud zjednodušeně vyznívající konstatování nebo vágní interpretace. Ale i zde je patrná zvědavost a vůle nadále názory a interpretace formovat v budoucím bádání.

Čím blíže k současnosti, tím více nabývá autorka na suverenitě a její práce na jistotě. Nejzdařilejší jsou pasáže, pro které D. Šťastná mohla přímo čerpat ze zkušenosti diváka a z rozhovorů se scénografkami. Uplatnila tak stále častěji používanou metodu oral history a na tomto poli bude zřejmě ve svém budoucím výzkumu pokračovat. Z tohoto zdroje přináší disertační práce mnohá témata, která dosud nebyla dostatečně reflektována (např. vliv soutěžní přehlídky Pražské Quadriennale scénografie a divadelního prostoru na jednotlivé scénografky nebo schvalování návrhů komisí Svazu československých (od 1970 českých) výtvarných

umělců v pražském Mánesu se zcela kontrastním vnímáním tohoto problematického aktu ze strany jednotlivých scénografek, ale i scénografů. Nesporným přínosem je rovněž připomenutí jmen a děl osobností české „ženské“ scénografie, jejichž působení nebylo dosud vůbec nebo jen okrajově charakterizováno. Z tohoto hlediska je třeba jmenovat např. osobnost Ady Švecové nebo Jarmily Křížkové. Disertace upozorňuje též na výtvarnice, které jsou víceméně přehlíženy, i když mají za sebou dlouholetou kvalitní práci v oboru. Kladně je možno hodnotit využití a zevrubné shrnutí teatrologické, resp. scénografické literatury a periodik v úvodní části práce. Cenné je také srovnání se situací v německojazyčné oblasti, která není příliš známa.

Jak už bylo uvedeno, předložená disertační práce zabírá samotným konceptem velmi široké pole a není stejně přesvědčivá ve všech svých částech. Kladné aspekty práce však převažují nad zápornými. Disertace je ve svém oboru průkopnická, neboť tomuto tématu se dosud soustavně a soustředěně nevěnoval. Přináší řadu nových poznatků a z výsledku je zřejmé, že téma ženské scénografie je nosné pro další výzkum. Práci lze považovat za solidní základ zpracování dalších materiálů, které bude ústít do odborných publikací a inspirovat budoucí scénografickou encyklopedii.

Práce podle mého názoru splňuje požadavky kladené na disertační práci a plně ji doporučuji k obhajobě.

PhDr. Alena Jakubcová, Ph.D., Institut umění – Divadelní ústav, Praha
V Praze 16.10.2017